

kunde give dem Vejledning og Hjælp, der har ikke været nogen dansk Autoritet deroppe. Danske i Tyskland, i Frankrig og i hvilket som helst andet fremmed Land har været heldigere stillede. I andre Lande har Danske baade Gesandtskaber og Konsuler, som de kan henvende sig til og faa Hjælp og Vejledning hos, men danske Mænd og Kvinder paa Island har ingen haft at henvende sig til. Islænderne har et islandsk Kontor hernede, de kan henvende sig til, men Danske paa Island har intet. Jeg tror, det vil være heldigt, om vi faar oprettet et saadant Kontor deroppe. Det er ikke saa meget selve Kontoret, det kommer an paa, som den eller de Mænd, der kommer i Spidsen for det. Kunde det lykkes Ministeriet at finde en praktisk, dygtig Mand, der kender Forholdene paa Island og har Evner til at forhandle med Folk, da vil det være en stor Hjælp til at forbedre Forholdet i Fremtiden mellem Islændere og Danske. Det skal selvfølgelig ikke være en Mand, som sidder med Følelsen af, at han blot skal hjælpe de Danske paa Island eller hjælpe til at udnytte Island. Nej, det skal være en Mand, som sidder der med Følelsen af, at han skal være Tjener baade for Danske og for Islændere, som søger Oplysninger om Forholdene hernede. Det er der saa meget mere Grund til, som Indfødsretten er gensidig. Danske paa Island og Islændere hernede har de samme Rettigheder, saa længe Overenskomsten varer. De har i Realiteten fælles Indfødsret, om end det i Formaliteten er en dansk og en islandsk Statsborgerret.

Et tredje Punkt i Overenskomsten, som peger i Retning af bedre Forhold i Fremtiden, er Oprettelsen af de to Fonds, en i Reykjavik og en her, paa 1 Mill. Kr. hver. Det er en Selvfølge, at naar Island skal være en særlig Stat, maa det ogsaa selv tage sig af sin studerende Ungdom. Naar de islandske Studenter skal have særlig Hjælp, maa de have den hjemme paa Universitetet i Reykjavik ved Hjælp af den Fond, som skabes. De islandske Studenter faar samme Rettigheder som danske Studenter, men ingen Fortrinsrettigheder. Den Fond, som skal oprettes hernede, skal anvendes til at fremhjælpe Forbindelsen mellem de to Folk, dels ved at støtte islandsk Videnskabelighed og litterær Virksomhed hernede og dels ved at støtte Forbindelsen mellem de to Folk, saaledes at hernede Kendskabet til islandske Forhold kan udvikles og om-

vendt Kendskabet til danske Forhold kan udvikles paa Island. Den Fond skal knyttes til Universitetet her, der skal give Udkastr til en Fundats herfor, men det er selvfølgelig Regeringen, der fastsætter Fundatsen, og Regeringen, der faar en væsentlig Indflydelse paa Fundatsens enkelte Bestemmelser, Jeg for mit Vedkommende mener, og jeg tror ikke, at der er Uenighed derom blandt Kommissionens danske Medlemmer, at Ministeriet ogsaa maa skaffe sig Indflydelse paa Bestyrelsen af disse Penge, at det maa blive Ministeriet, der udnævner Flertallet af Bestyrelsen og Formanden. Thi det er ikke udelukkende en Universitetssag, men det er en dansk Folkesag, at disse Penge anvendes paa formaalstjenlig Maade. Der er adskilligt her for den kommende Bestyrelse at tage Hensyn til.

Hvordan det end gaar med Danmark og Island i Fremtiden, om de to Folk skal følges ad i Aarhundreder, eller om Adskillelsen vil komme, København vil alligevel blive et Arnested for islandsk Videnskabelighed og litterær Virksomhed. Thi til vort Universitet og til det store kongelige Bibliotek er knyttet saa meget, som Island og Islands Videnskabelighed ikke kan undvære. Alle de mange Haandskrifter fra Island, som i Tidens Løb er kommet herned, vil altid blive vigtige og væsentlige Hjælpemidler for islandsk, navnlig historisk, Videnskabelighed. Det er store Skatte. Jeg erindrer, at nogle Aar efter, at jeg var blevet Rigsdagsmand, skulde der være en Udstilling i Chicago — det var vistnok i 1893 —, og der var her paa Rigsdagen Tale om, at Danmark skulde give Tilskud til Deltagelse i denne Udstilling, men samtidig var der ogsaa Tale om, at man i Chicago ønskede at faa Flatbogen over til Udstillingen, fordi der i Erik den Rødes Saga var Tale om Amerikas Opdagelse, om „Vinland det gode“. Det hed sig endogsaa, ganske vist kun i Aviserne — og Aviserne er jo knap saa paalidelige som Rigsdagen —, at Amerika var saa opsat paa at faa Flatbogen derover, at de vilde tilbyde at sende et Krigsskib herover for at hente den. Vi turde dog ikke indlade os paa at sende den Bog til Chicago, og derfor maatte man nøjes med at foto-litografere nogle Blade af Bogen, som saa blev udstillet derovre. Jeg gaar ud fra, at de fleste, maaske alle ærede Medlemmer, har været paa det kongelige Bibliotek og set den Bog, og har De set den, har De sikkert ogsaa undret Dem over, hvor sort den er, den er jo skrevet paa Skind, og i Aarenes Løb